

A M. M. T. adásvételi szabályai.

(Észrevételék a vételről szóló fejezet némely rendelkezéséhez).*

1353. §.

I. A vételi ügylet szabályozását bevezető ez első szakasz anélkül, hogy az adásvételi ügylet definícióját adná, kiemeli az ügylet fogalmi ismérveit, egyben a felek viszonyos kötelezettségeinek felsorolásával meghatározza a vételi ügylet tartalmát is. Semmi kifogás nem tehető az ellen, ha a törvény nem foglalkozik dogmatikai meghatározásokkal: ez a joggyakorlat és elsorban a tudomány feladata. Másfelől azonban tekintettel arra, hogy az ügylet tartalmát szabályozó, már elhelyezésénél fogva is centrális jelentőségű jogszabály egyuttal eldönti azt is, hogy a vételi szerződésnek tárgya mi lehet: nyilván kerülendő az olyan szövegezés, amely pontatlanságánál fogva messzeható kétségeket támaszthat.

Nevezetesen a szakasz, a vételi ügylet tárgyát illetően csupán dolgokról és jogokról szól. A 433. §. szerint dolog „minden testi tárgy“. A forgalom és a vele lépést tartó bírósági gyakorlat azonban nemcsak a dolgokat és jogokat ismeri a vételi ügylet tárgyaként, hanem arra tendál, hogy az ügylet objektumául minden vagyoni értékű árut elismerjen.

Ilyen adásvétel tárgyát képező, vagyoni értékű áru, az üzleti vállalkozás, amely nem a hozzátartozó objektív alkotórészek (áru, berendezés) összesége, hanem azok felett önálló életet élő gazdasági egység; üzleti titkok, védjegyek, vevőkör, esetleg csupán valamilyen gazdasági értéket képviselő jövőbeli lehetőség — sorsjegy, chance, a pandektajog emptió speije.

A vétel tárgyának illetően tartalmi kiszélesítése jelentős érdek, mert a tételes kidomborítás hijján örökös vitákat fog teremteni az, hogy vajjon a forgalom e gyakorlati alakzataira az adásvétel szabályai egyáltalában alkalmazhatók-e.

II. A vevő viszonyos kötelezettségének említett átvételi kötelezettség, nézetünk szerint nem olyan feltétlen tartozása a vevőnek, hogy az ügylet lényeges tartalmi kellékeként előirandó volna. Ha az átvétel lényeges kötelezettségként jelentkezne, úgy annak elmulasztása következményeire az adóskésedelem szabályai volnának alkalmazandók. Ez többek között azt is jelentené, hogy az eladó a vételár kifizetése után is elállhatna az ügylettől,

* Részlet dr. Varannai Istvánnak a Civiljogászok Vitatársaságában megtartott előadásából.

pusztán azért, mert a vevő az átvétellel késik, vagy azt hogy az eladó általánosságban kártérítést követelhet az átvétel késedelme miatt stb. Jogunk ilyen szankciókat eddig nem ismert. Az átvétel amint azt Almássy (Kötemi Jog 536. oldal) megírja csupán a vevő hitelezői tevékenységének tekintendő és elmaradása esetén nem az adóskésedelem, hanem a vevő hitelezői késedelmének következményei hívhatók fel.

Az esetek tömegében a felek szándéka nem irányul közvetlenül a tárgy átvételére és könnyen elképzelhető, hogy úgy az eladó mint a vevő érdeke, hogy az adásvétel tárgya az eladó birtokában, őrizete alatt, például raktárán maradjon.

Az áru átvétele, a vevőnek olyan mellékszolgáltatása, amelyet cogens hatállyal előírni nem kell, de nem is lehet. Olyan kötelezettség ez, amelynek szabályozása a felek megállapodására tartozik.

III. A jelen szöveg ellentétben a Tervezetekkel és a Bizottsági szöveggel (1115. §.) a vételi szerződés alakiságai tekintetében irányadó szabályokat nem ebben a fejezetben, hanem a dologi és a kötelmi jog általános részében szabályozza. Nézetünk szerint a törvényszöveg áttekinthetőségének kárára van, ha valamely jogügyletre jellemző és lényeges rendelkezések, topografikailag elszórtan jelentkeznek és a speciális szabályozás csupán közvetett utalásokkal fixirozható. A jelen esetben ez a hiány annál érezhetőbb, mert az adásvétel fejezetében, e szerződés alakiságai tekintetében még csak utalás sem található.

A 960. §. szerint, ha a törvény a szerződés megkötéséhez bizonyos meghatározott alakot szab meg, a nem ilyen alakban kötött szerződés semmis. Az 539. §. szerint ingatlan tulajdonának átruházására irányuló szerződés érvényességéhez okirat szükséges.

E rendelkezésekből kitűnően a MT. az adásvétel forgalmi ügyleti jellegét honorálva, a vételi szerződés tekintetében megőrzi a formaszabadság elvét és csak az ingatlanok adásvételére nézve tesz kivételt. Ez a kivétel abban találja igazolását, hogy a ház és földbirtok nagy gazdasági és szociális jelentőségére való tekintettel, annak megfontolás nélküli elhamarkodott tulajdonos-cseréje, nemcsak a birtokososztály, de az általános közgazdaság szempontjából is veszedelmeket rejteget; az írásbeli alak előírása, a tapasztalat szerint biztosítja az ügyleti akarat komoly és szabad érvényesülését, bizonyos meggondolást és medítálást feltételez, viták esetén határozott utmutatót és bizonyítékot nyújt.

E megfontolások alapján nemcsak helyeseljük az ingatlanvételnek okirati formához kötését, de továbbmenőleg a MT. által előírt alakiságokat elégteleneknek tartjuk.

A 963. §. szerint az írásbeli alakhoz szükséges — és elegendő — hogy az okiratot mindegyik fél, aki a szerződéssel terhet vagy kötelezettséget vállalt magára, sajátkezü aláírásával vagy hitelesített kézjeggyével látja el. Ha azonban valóban garanciát akarunk felállítani az okirati kényszer intézményesítésével, úgy azt a magánokiratnak, mint érvényességi kelléknek előírásával utól nem érjük. Az egyszerű írás nem óv meg a könnyelmű és megdondatlan kötésektől, a nagyobb szellemi fölényű bírő kontrahens könnyűszerrel beszéli rá a másik felet, az elébe tett szöveg aláírására; módot nyújt, különösen vidéken divatozó blanketta szerződések elszaporodására, ahol a kötelezett nem is tudja, hogy mit ír alá. Minden bírő és ügyvéd gyakorlatának jelentős anyagát teszik, az ilyen szakértő jogász közbenjötté nélkül készült ingatlanvételi szerződések, amelyeknek zavaros, bizonytalan, gyakran a laikus felet teljesen kiszolgáltató szövege és kikötései, melegágyai a bizonytalan pereknek és utvesztői a jog érvényesíthetésének.

Ezért, ha valóban biztosítékot akarunk adni az okirati kényszer bevezetésében, úgy azt csak akkor fogjuk elérni, ha az ingatlan adásvételi szerződés kötelező formájául a közokirati, vagy a bejegyzett ügyvéd által ellenjegyzett magánokirati alakot írjuk kötelezően elő.

E kvalifikált okirati kényszer intézményesítésétől, a törvény, az indokolásokból kitűnően csupán azért tekintett el, mert félt, hogy ezzel az ingatlanok forgalmát drágítaná. Ez az érv semmiképen sem talál: nincsen drágább okirat, mint a rossz okirat. Kisexistenciák ezrei vesztették el mindenüket, mert az egész vagyonukat jelentő ingatlan adásvételekor, a jogügyletet megalapító okiratot a tudákos szomszéd, a verzátus sarki boltos, az ingatlanügynök, vagy — aki a magánjogi tudás szempontjaiból majdnem ilyen laikusnak tekinthető — községi jegyző, szerkesztette.

Az az aggály, mely az ügyletkötés drágaságára támaszkodik, könnyen kiküszöbölhető volna azzal, ha méltányos és mérsékelt törvényes díjszabás szolgál a költségmegállapítás alapjául.

1356. §.

Az a szabály, hogy a kárveszély az eladott dolog átadásával száll át a vevőre, megfelel a KT. nek és a bírői gyakorlatnak, egyben feltétlenül igazságosabb mint:

a római jogi elv, amely szerint a veszély már a vétel megkötésével száll át. Amennyire helyesnek tartjuk tehát a MT. veszélyviselési principiumát, ép annyira aggályos ez elvnek az ingatlaneladás tekintetében való áttörése. Az a szabály, hogy ingatlan dolog tekintetében a vevő már a telekkönyvi bejegyzés hatályosságának kezdetétől viseli a veszélyt: fölöslegesen és indokolatlanul a viták és ellentmondások tömegét fogja provokálni. A veszély átszállása nem egy jogi pozícióhoz, de a tényleges birtok átadásához fűződik. Amíg a vevőnek az ingatlan át nem adatott, amíg a birtokban el nem helyezkedett, nincsen módjában a dolog őrizetéről gondoskodni, ehhez képest az esetleges kár keletkezését nem tudja megelőzni, a beállott veszedelmet enyhíteni. Ha a vevő az ingatlant nem a tulajdonjogi bekebelezéssel egyidejűleg veszi át, úgy az ilyen megállapodás mögött rendszerint a feleknek az a szándéka huzódik meg, hogy az átadás időpontjáig az ingatlan hasznai és terhei még az eladót illetik. A kétoldalú szerződések természetével ellenkeznek, hogy az egyik fél annak ellenére, hogy a szerződésileg kikötött szolgáltatást még nem kapta meg teljesen, az azt érő veszélyek teljességéért feleljen.

Ezen meggondolás mellett még jobban kiélezi a szabály aggályos voltát, ha azon extrém — de sajnos a forgalomban elég gyakori — esetekre alkalmazzuk, mikor kettős eladás forog szóban. Ha az eladó ingatlanát egymásután két vevőnek adja el és — ami ilyenkor kézenfekvő — az egyiknek átadja, a másikat pedig a telekkönyvi átruházással teszi tulajdonossá: mi lesz a joghelyzet? Ha a dolog elpusztul, a telekkönyvi tulajdonos és a tényleges birtokos is benne ül a veszélyviselési szférában, mihez képest mind a kettő tartozik a vételárat, a dolózusan eljáró eladónak megfizetni.

1368. §.

A tőzsdei értékpapírok vételével kapcsolatban a Curia az elmúlt években több ízben foglalkozott a szerencsejáték kifogásával és az e körből eredő követelések érvényesíthetése szempontjából, a legkülönbözőbb, időnkint merőben divergáló tételeket teremtett. A régi gyakorlat lényegében azon az állásponton volt, hogy a különbözeti ügylet csak akkor tekintendő játékügyletnek, ha az effektív teljesítés követelhetése, a szerződés tartama szerint ki volt zárva. Később is kizárta a szerencsejáték kifogását azokban az esetekben, amikor az értékpapírok tényleges szállítása megtörténik, ha tehát azok megvásárlását nem követi nyomban, a tényleges átvétel kihagyásával, azok eladása. E megfontolásból

kiindulva, a tőzsdei játék kifogását elvetette akkor is, mikor a vevő az értékpapírokat nem tőkebefektetés végett, hanem az esetleg beállható áremelkedésből elérhető haszon reményében szerzi meg. (C. IV. 6618/1922.) Ujabb judikaturánk azonban teljesen felborította az addig szinte egységes és helyesnek tartott gyakorlatot és az újabb határozatok szinte szóról szóra egyező indokolással mondták ki, hogy a tárgyi indiciumokkal (szállítás megtörténte stb.) szemben, egyedül fontos a megbízási szerződés tartalma. A felek szándéka kutatandó és ha a megbízási szerződés tartalma a tőzsdei papírok megvételével kapcsolatban azok tőzsdei eladására is kiterjed, akkor az ügyleti célzat nem a papírnak, hanem az árkülönbözeti nyereségnek megszerzésére irányul: ilyen esetben az ügylet a szerenesejáték tekintete alá esik. (C. VII. 3904/25, 4927/925, 6309/1925. sz. stb. határozatok).

A MT. a judikaturának e szigorú és szélsőséges álláspontját kodifikálja. A bírói gyakorlat illetően állásfoglalásának — amelyet nyilván az elfajult tőzsdészenvedély letörésére irányuló szándék sugalmazott — petrifikálása azonban bizonyos aggályokat kelt fel. Kétségtelen, hogy a közelmúlt tőzsdei konjunktúra forгатagában, a bíróság helyes meglátással vágta el a vadul tomboló spekuláció érvényesülését, de az is kétségtelen, hogy a jogszabály megtagadásának éles fegyvere, amely rendkívüli körülmények között indokoltan volt alkalmazható, nagyon kétélű eszköz és egyáltalában nem alkalmas arra, hogy normális idők rendezőjeként állandósítsa.

A szabály eredendő fogyatéksága az, hogy a megállapodás játék jellegét, a felek ügyleti szándékanak tartalmára alapítja. A szándék mint belső, logikai és lelki folyamat, objektíve természetesen a legtöbb esetben megállapítható nem lesz, de mint az ügylet jellegét meghatározó tényező, célzatos beállításban annál tágabb teret fog nyújtani a jogszabállyal való visszaélésnek.

A viciozítás feltétele jelen szakasz szerint az, hogy a szerződés megkötésekor a felek ügyleti szándéka kizárólag *árkülönbözetre* irányuljon. Ez a körülírás tulságosan tág ahhoz, hogy a tiszta különbözeteti ügylet fogalmán túl, a legitim ügyletek egész tömegét át ne fogja. Minden kereskedelmi ügylet árkülönbözetre irányul, mert az a nyereség, amelyet a kereskedő el akar érni és amelyre ügyletkötési szándéka kivétel nélkül irányul, épen az árkülönbözetben találja kifejezését. Nyilvánvaló tehát, hogy a szándéknak ez a „defektusa“, egyrészt nem különíti el a különbözeteti ügyletet a többi, haszonra irányuló legitim ügylettől, másrészt alkalmas arra, hogy

a legitim ügyletek nagy tömegét, a különbözeti ügylet fogalmának meghatározása alá vonja.

Nem lehet döntő ismérv még az sem, hogy az ügylet a tőzsdei üzletkötés keretében keletkezett. Maga az a tény, hogy valaki a tőzsdén értékpapírosokat vett, lehet a legreálisabb ügylet is: a tőzsdeügyletet mindig lehet a valóságban is teljesíteni és alig képzelhető olyan ügylet, amelynél a felek konsenzusa, a teljesítést jóelőre kizárja. A tőzsdeügynök értékpapírvétele sem irányul mindig különbözeti nyereségre, sokszor ő is befektetési papírost vásárol, ha nem magának, akkor megbízója számlájára.

Kétségtelen, hogy aki a tőzsdén értékpapírosokat vesz, az mindenesetre nyerni akar, akár azzal, hogy jó befektetésként megveszi és megtartja azokat, akár úgy hogy az árhullámzás különbözetének hasznát tartja meg. Annak a félnek, aki vagyoni viszonyainál fogva tud szállítani, illetve átvenni, a különbözetre irányuló szándéka sohasem „kizárólagos“ — másfelől azonban, hogy a szándék kizárólagos, vagy csupán eventuális-e, amely ismérv a törvény fogalmazásában az ügylet legitim, vagy turpis voltát eldönti: az — amíg a bíró a lelkekbe nem lát, sőt amíg a pszichológiai folyamatok egész sorozatát objektíve meg nem rögzíti — sohasem lesz megállapítható.

Igy a reális ügyletek egész tömege fog megakadni a definíciónak e tuddimenzionált hálójában, amelyben másfelől a turpis ügyletek egész sora keresztül csuszhat.

Nevezetesen az ügyletkötés technikája, egyrészt könnyen elleplezheti a különbözetre irányuló szándékot, de másfelől megtörténhetik az is, hogy a játék kifejezetten a tényleges szállítás konstrukciójába kapcsolódik. Ha az egyik fél vagyoni viszonyai kétségtelenné teszik azt, hogy a nagyértékű papírok átvételére képtelen, a vételi vagy egyéb eladási ügylet épen a törvény kijátékszása végett, olyképen jöhet létre, hogy a spekuláló fél természetben kívánja ellenfelének átadni, vagy tőle átvenni a papírosokat, noha ennek szállítási és teljesítési képtelensége kézenfekvő. Ilyenkor épen olyan, sőt még veszedelmesebb formája a tőzsdei játéknak forog fenn, mint amelyet a „külbözötre irányuló“ szerkezeténél fogva a törvény tilalmaz.

A törvény azzal, hogy bizonyos ügyletek elbírálását, azok turpis volta miatt a limine elhárítja magától, sokszor meg nem érdemelt előnyben részesíti azt a felet, aki erkölcsi szempontból ugyanazon defektust mutatja, mint az ügylet teljesítéséhez ragaszkodó fél. A törvény e fogyatékosága, akkor válik különösen kirívóvá, mikor a turpitudó minden utat elzáró sorompóját olyan tény-

állás előtt bocsájtja le, amelynek viciozitása nem feltétlen, nem az erkölcsi jogrend alapelveiből folyó, vagy legalább is nem olyan súlyos, hogy valamilyen, — talán csökkent terjedelmű — jogsegély megadása, a fennálló jogrend megsértését jelentené. Megtörténhetik, hogy a különbözeti ügyletnek deklarált jogügylet keretében a megbízott nem is nyereséget követel, hanem a megbízója helyett tényleg kifizetett összegeket és így azzal, hogy a megbízó kötelezettsége alól kibujik, méltánytalan és semmivel sem menthető kárt szenved. Ezek az esetek, amikor mindenki érzi, hogy a tőzsdejáték erkölestelenségénél, sokkal nagyobb erkölestelenség a játékkifogás megemlése.

Ez aggályok fenntartása mellett azonban teljeséggel átérezzük azt, hogy a különbözeti ügylet kezelése tekintetében nem helyezkedhetünk a túlzó szabadosság álláspontjára. A közelmúlt felfedte azokat a veszedelmeket, amelyeket a könnyű vagyonosodás lehetősége és a szerencsejáték könnyű hozzáférhetősége, a társadalom egészére gyakorolt. A MT. helyesen teszi, ha a játéktilalom magánjogi következményeit levonja és gátat vet a tőzsdejátékból eredő spekulációs követkelések érvényesülésének. A szabályozás lényege azonban helyesebb, az élet és a forgalom szokásait jobban ismerő, a legitim ügyletet a játéktól élesebben elválasztó tételeken épüljön fel. Tekintettel pedig arra, hogy az élet ezernyi alakzata, különösen ebben a vonatkozásban, egy elvont szabály, merev papiroskeretei közzé nem szorítható és hogy a jogsegély megtagadását előidéző tényállás tárgyilagossággal körül nem írható: helyes lesz csupán az alapelv és a szankció kijelentésével, a tényálladék megállapítását teljesen a bíróságra bízni. A törvény szabálya tehát csak annak kimondására szorítkozzék, hogy: „ . . . kötelezettség nem származik akkor, ha játék forog fenn; a játék fennforgása pedig a felek személyi és vagyoni viszonyainak és az eset összes körülményeinek mérlegelésével állapítandó meg“.

Az általános szabály alól feltétlenül kivétel volna teendő bejegyzett kereskedők és tőzsdetagok ügyletei tekintetében. Ezek a játékkifogás alapján kötelezettségük megszűnését nem igényelhetik.

1369. §.

Bírói gyakorlatunk a saját termésnek előre való eladása esetében következetesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy ilyenkor a vétel tárgyát egyedi áru képezi, a vétel tehát tulajdonképpen feltételeesen jött létre,

amennyiben az áru átadhatásának kockázata, az ügylet megkötésének idejétől kezdve a vevőt is terheli. Általánosságban jövő dolgok vételének kifejezett és hallgatóságos feltétele az, hogy a vétel tárgya a teljesítés idejében, az eladó rendelkezése körében teljesüljön. Ha tehát az egyedi áru, az eladó hibáján kívül át nem adható, a vevő az egyedi áru helyett más hasonló árunak átadását az eladótól nem követelheti.

A bíróság ehhez képest a saját termés eladásánál két feltétel mellett alkalmazza az egyedi áru eladására vonatkozó szabályokat: az első feltétel az, hogy a szerződéskötés ideje és a teljesítés ideje különböző — „előre való eladás“ legyen — mert épen az ügylet *reménybeliségének* kidomborítása és valami távoli rokonsága a szerencseszerződéssel, teszi indokolhatóvá az eladó kötelezettségének meglazítását eredményező ügylet — típusátváltását. A másik feltétel az, hogy a vétel tárgya *kétséget kizáróan* az eladó „saját termése“ legyen.

A bírói gyakorlatnak ezt a kétségtelenül helyes, a jogászai gondolkodással párhuzamosan haladó és a gazdasági érdekeket méltányosan kielégítő tételét fejleszti tovább a jelen szakasz, de fogalmazásában olyan, a judikatúra elgondolásától messzire elhajlott tételhez jut, amelynek jogi indokolását nehéz volna megtalálni, gazdasági következményeit tekintve pedig egyenesen romboló hatású.

Az 1369. §. szerint ha a termelő, mint eladó, olyan vételi szerződést köt, amellyel termények meghatározott mennyiségének szolgáltatására kötelezi magát, kétség esetében azt kell tartani, hogy az eladó csupán a saját termésére vonatkozóan kíván kötelezettséget vállalni.

Ez a szabály tehát szemelőtt tartva a magánjogi dogmatikának a bírósági gyakorlatban kijegecesedett azon tételét, hogy a termelő saját termése eladása esetén, csupán az egyéni vétel szabályai szerint felelős: egy huszáros vágással megakarja teremteni a termelő olyan privilegizált eladói pozícióját, amelynek körében a kötelezettségek általános meglazulása érvényesül.

Ennek a rendelkezésnek talán lehetnek efemer politikai indokai, de a polgári jogegyenlőség alapján álló magánjogi törvénykönyvben helye nincsen.

A szabály sérelmes jogilag és gazdaságilag is. Az eladó pozíciója kell, hogy egyenlő legyen, tekintet nélkül arra, hogy milyen társadalmi, vagy gazdasági réteg tagja kerül bele a kétoldalu szerződés ezen pozíciójába. Azok a tételek, amelyeket a bírói gyakorlat, a saját termés eladása esetén, a kötelezettség meglazítása célzatá-

val megteremtett, nem egy társadalmi réteg védelmét, hanem a felek szándékának értelmezését és egy szokásos forgalmi ügylet valóságos tartalmát kívánták kifejezésre juttatni. A sulypont nem az eladó *személyén* és foglalkozásán, hanem az eladás *tárgyának* természetén, az ügylet bizonytalanságán volt. Azt az elgondolást, hogy a saját termés eladása egyedi áru eladásának tekintendő, nem egy lépés, hanem egy világ választja el attól a szabálytól, hogy a termelő *minden* eladása, saját termés eladásának tekintendő. E szakasz szellemében ezentul valahányszor termények meghatározott mennyiségének eladására kötelezi magát a termelő, az ügylet teljesítése alól mindig kibújhat azzal a kifogással, hogy saját termését adta el. A termelői kötelezettség e generális megkötésének még az sem előfeltétele, hogy a szerződéskötés és a szállítás különböző időben történjen. A termelő kasszaügylete felett is ott fog lebegni az önkényes stornirozás lehetősége.

Az új rendelkezés által megnyitott perspektíva számos veszedelmet tár fel. A termelő ma is folytat, a gazdasági viszonyok javulásával és fejlődésével pedig még intenzívebben fog kereskedői tevékenységet űzni. A szőlőtermelők tekintélyes része például ma is bornagykereskedői funkciót teljesít, sőt nem egy szőlőbirtokos — felhasználva a vendéglősök és korcsmárosok azon hajlandóságát, hogy a bort szivesebben veszik közvetlenül a termelőnél — még detailkereskedelmet is folytat. Köztudomású az is, hogy egy-egy szélesebben megszervezett ilyen termelői üzem, termésének sokszorosát bocsátja áruba, a különbséget kisebb termelőktől maga vásárolván össze. Hasonló a helyzet, megfelelő eltérésekkel, egyéb mezőgazdasági termények forgalmában is. A kereskedőnek vagy fogyasztónak a termelővel kötött, vagy a termelők egymásközöti ügyletei, e szakasz árnyékában ezentul teljesen bizonytalan szerencseszerződéseké válnának és a rosszhiszemű eladó spekulációinak nyujtanának kiváltságlevelét.

Nem hozhat az ilyen szabály semmi jót, a nyilván kedvezményezni szándékolt gazdatársadalomnak sem. A forgalom sohasem engedi szabadon fejlődő formáit, a törvény erőszakoltan emelt papiroskorlátai közé szorítani és elképzelhetetlen az, hogy ezen §. törvényerőre emelkedése esetén, a mezőgazdasági termények kereskedelmi forgalma ne változtassa meg egész eddigi képét. Vagy megtörténik az, hogy a kereskedő kénytelen lesz furfangos formulákkal, súlyos kikötésekkel megkötni, a terménye értékesítésében neki sokszor kiszolgáltatót birtokost; hogy a tisztességes terménykereskedelem áttere-

lődik a titkos, álarcos zugügyletek mellékutatójába; esetleg átengedi ezeket az üzleteket azoknak a rétegeknek, akik kevesebb skrupulozitással, nagyobb kockázat vállalásával inkább hajlandók az ilyen szerencseügyletekké minősült kötések lebonyolításával foglalkozni. Az új szabály vagy előidézzi ezeket a veszedelmeket, vagy végső esetben legfeljebb azt a negatívumot éri el, hogy a gazdasági forgalom egyik ágát megfojtotta. Semmi esetre sem fogja az ilyen danai ajándék, a gazdakörök helyzetét pozitív irányban oly módon megjavítani, hogy az egyik oldalon kötelezettségeik meglazításával nekik juttatott privilégiummal szemben, a másik oldalon terményeik értékesítésének lehetősége gyarapodjon.

Dr. Varannai István.

Most jelent meg

Dr. Mandel Károly
ügyvéd

***A nőkről szóló magyar törvéncikkek
gyűjteménye.***

Bolti ára 32 P.

Magy. Törv. Grill-féle kiadásában most jelentek meg :

Gaár Vilmos

Igazságügyi eljárás és telekkönyvi szervezet
egy kötetben

Szende Péter Pál

Kötelmi jog

Törvény, MT., rendelet és egyéb joganyag rendszeres feldolgozásában. Két kötet.

Bolti ára kötetenként 24 P, bekötve a nagyobb alakú kiadás ára kötetenként 27 P.